

Statsforvalteren

i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Vår dato:

18.12.2025

Vår ref:

2025/4434

Deres dato:

06.10.2025

Deres ref:

2024/723

NESBYEN KOMMUNE

Alfarvegen 117

3540 NESBYEN

Saksbehandler, innvalgstelefon

Ann-Kristin Ødegaard, 69 24 70 00

Vedtak i klagesak - pålegg om retting - tvangsmulkt - Nesbyen 77/9 - Todøla kraftverk

Statsforvalteren viser til kommunens oversendelse av klagesak datert 6. oktober 2025.

Statsforvalteren opprettholder kommunens vedtak av 6. desember 2024 om pålegg om retting av tiltak på gnr. 77 bnr. 9, samt ilagt tvangsmulkt. Klagen har ikke ført frem.

Sakens bakgrunn

Saken gjelder klage på vedtak av 6. desember 2024 om pålegg om retting av tiltak i og ved vassdraget Langevatn i Nesbyen gnr. 77 bnr. 9, samt ilagt løpende tvangsmulkt på kr 1000,- pr. dag ved oversittelse av frist, satt til 16. mai 2025. Det er kommunen som er grunneier av gnr. 77 bnr. 9. Kommunen opplyser at det ble gjennomført befaring den 15. oktober 2024. Kommunen skriver videre:

Det ble observert at demningen er konstruert ved hjelp av store steinblokker, grus og fyllingsmasser på en slik måte at fisk ikke kan passere til elveløpet mellom Langevatn og Buvatn. Tiltakets størrelse og omfang er ikke utført i tråd med opplysninger gitt i møte 20.03.2024. På møtet ble det opplyst om at Buvasstølan sti- og løypelag (heretter BSLL) ved etablering av bru i forbindelse med skiløype, hadde fjernet deler av demningen. Løypelaget motstrider dette i sitt tilsvaret av 12.11.2024.

I etterkant av kommunens befaring 15.10.2024, ble det bedt om tilbakemelding og dokumentasjon på at demningen var tilbakestilt. Kommunen befarte eiendommen på nytt 05.11.2024. Det er ikke påbegynt retting av tiltaket. På bakgrunn av dette ble et sendt ut forhåndsvarsel om pålegg om retting og illeggelse av tvangsmulkt.

Kjell Gullingsrud klaget den 23. desember 2024 på vedtak om pålegg og tvangsmulkt på vegne av Todølas fallrettseiere/Todøla Krafverk AS. I klagen vises det til at NVE ga konsesjon til kraftproduksjon etter vannressursloven § 8 den 15. desember 2015, og det anføres at tiltaket omfattes av unntak fra søknadsplikt i pbl. § 20-6, jf. byggesaksforskriften § 4-3. Klager bestrider at

E-postadresse:
sfospost@statsforvalteren.no
Sikker melding:
www.statsforvalteren.no/melding

Postadresse:
Pb 325
1502 Moss

Besøksadresse:
Moss: Vogts gate 17
Drammen: Dr. Hansteinsgate 9
Oslo: Stensberggata 27

Telefon: 69 24 70 00
www.statsforvalteren.no/os
Org.nr. 974 761 319

kommunen kan kreve rehabiliteringstiltaket fjernet/rettet, eller tvinge fram endret vannføring i forhold til grunnlaget for NVEs vedtak av 15. desember 2015.

Kommunen ved Hovedutvalg for plan og utvikling var på befaring og vurderte klagesaken den 29. april 2025, men fant ikke grunnlag for å ta klagen til følge.

Kommunen var deretter på befaring den 5. mai og 17. juni 2025. Det ble registrert at demningen var åpen, vannstand var lik på begge sider av brua, samt at demningen var tilbakestillt til slik den var før den 23. mars 2024.

Kommunen sender brev til klager den 20. juni 2025 om at den *«trekker pålegg om retting og tvangsmulkt gitt den 06.12.2024»*.

Advokat Sigurd K. Berg informerer i brev til Statsforvalteren den 20. august 2025 om at klagen av 23. desember 2024 fra tiltakshaver ikke er trukket, og at klagen derfor skal behandles.

Statsforvalteren informerer kommunen i brev av 1. september 2025 at selv om pålegget faktisk er utført, innebærer ikke at det ikke foreligger grunnlag/rettslig interesse for å få vedtaket vurdert av klageinstansen.

Klagesaken ble derfor oversendt til Statsforvalteren den 6. oktober 2025.

Statsforvalteren forutsetter at partene er kjent med sakens dokumenter og gir derfor ikke ytterligere saksreferat.

Statsforvalteren ser slik på saken

Generelt

Kommunen har vurdert at klager har klagerett og at klagen er innkommet innenfor klagefristen, jf. forvaltningsloven (fvl.) §§ 28 og 29. Statsforvalteren kan som klageinstans prøve alle sider av saken, men ved prøving av det frie skjønn skal vi legge stor vekt på det kommunale selvstyret, jf. fvl. § 34.

Kommunens brev av 20. juni 2025 kan ikke tolkes slik at pålegget gitt 6. desember 2024 er opphevet. Konklusjon etter kommunens befaring er at demningen er tilbakestillt slik den var før den 20. mars 2024. Kommunen har konstatert at pålegget er oppfylt, men har slik vi tolker kommunen ikke ment å trekke pålegget fordi det manglet rettslig grunnlag.

Gjeldende plangrunnlag

Eiendommen er omfattet av kommuneplanens arealdel, vedtatt den 21. juni 2018. Den aktuelle del av eiendommen har delvis arealformål Bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhørende strandsone, og delvis LNFR. I planbestemmelsene 2.4.1 er det inntatt følgende for LNFR-formålet:

Innenfor områdene avsatt til LNF-formål gjelder de generelle regnene for utbygging i LNF-område. Bygninger og anlegg til skogsbruk, landbruk og gårdstilknyttet næringsvirksomhet basert på gårdens ressursgrunnlag er tillatt.

Verneverdig bebyggelse knytta til landbrukseiendommer og stølsdrift kan flyttes innenfor tunet eller setervollen uten krav om reguleringsplan. Kulturminnemyndighetene skal uttale seg før tiltaket settes i gang.

Til arealformål Bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhørende strandsone er det ikke egne planbestemmelser, men av kommuneplanbestemmelsen § 2.1.6 går følgende fram:

Byggeforbudssonen er 100 m fra vann og vassdrag så fremt annet ikke fremgår av vedtatt reguleringsplan. Byggeforbudet gjelder alle bygge- og anleggstiltak i plan- og bygningslovens § 20-1 a), d), j), k), l) og m) og § 20 - 2 a), b) og c) . Forbudet gjelder for alle vassdrag med års-sikker vannføring. Byggegrensa måles fra elvekant eller strandlinje ved gjennomsnittlig flomvasstand.

Forbudet gjelder ikke for miljøvennlige anlegg og innretninger for adkomst, bruk og drift av offentlige friområder, jf. PBL. § 11-11 nr. 4, så fremt det kan dokumenteres at slike tiltak ikke kommer i konflikt med allmennhetens friluftsinnteresser eller vesentlige naturverdier.

Tiltaket

Kommunen har beskrevet det aktuelle tiltaket slik, blant annet i klageoversendelsen den 6. oktober 2025:

Bekken er en viktig gytebekk for fisk. Kommunen befarte tiltaket den 15.10.2024. Det ble da observert at demningen er konstruert ved hjelp av store steinblokker, grus og fyllingsmasser på en slik måte at fisk ikke kan passere til elveløpet mellom Langevatn og Buvatn. Tiltakets størrelse og omfang er ikke utført i tråd med opplysninger gitt i møte 20.03.2024. Kommunens vurdering etter befaring 05.11.2024, er at tiltaket fortsatt ikke er utført i tråd med beskrivelse i møtetreferat datert 23.05.2024. Det er anlagt store steinblokker, grus og fyllingsmasser. Utført tiltak medfører at vannføringen østover er redusert. Fisk skal kunne passere i elveløp mellom Langevatn og Buvatn ettersom dette er en viktig gytebekk.

Det er lagt ved bilder av tiltaket før og etter endring:

Rettslig utgangspunkt

Kommunen har plikt til å forfølge ulovlige tiltak. Dette går fram av pbl. § 32-1:

Kommunen skal forfølge overtredelser av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven. Er overtredelsen av mindre betydning, kan kommunen avstå fra å forfølge ulovligheten. Beslutning om dette er ikke enkeltvedtak.

Kommunen har videre hjemmel til å pålegge tiltakshaver å rette det ulovlige forholdet, samt at ulovlig bruk opphører, jf. § 32-3:

Ved forhold i strid med bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven, kan plan- og bygningsmyndighetene gi den ansvarlige pålegg om retting av det ulovlige forhold, opphør av bruk og forbud mot fortsatt virksomhet, samt stansing av arbeid. Ved utferdigelsen av pålegg skal det settes frist for oppfyllelse.

Klagers anførsler

1. Tiltaket er omfattet av pbl. § 20-6 unntak fra søknadsplikt

Klager anfører at det er gitt konsesjon etter vannressursloven § 8 og at tiltaket derfor ikke er søknadspliktig etter plan- og bygningsloven, jf. også byggesaksforskriften § 4-3 bokstav b.

Pbl. § 20-6 har slik ordlyd:

Tiltak som nevnt i § 20-1, er ikke søknadspliktig dersom tiltaket blir tilfredsstillende behandlet etter andre lover. Departementet skal gi forskrift om hvilke tiltak etter første punktum som er unntatt fra søknadsplikt og hvor langt bestemmelser i loven her gjelder.

I Prop. 99 L (2013-2014) står dette på side 99 (endringer i plan- og bygningsloven, vedtatt 1. juli 2015):

Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende plan- og bygningslov § 20-4 første ledd, og er hjemmel for i forskrift å unnta en rekke konkrete tiltak fra reglene om saksbehandling, ansvar og kontroll. Tiltakene må likevel være i samsvar med arealbruk og bestemmelser fastsatt i plan. Hensikten med bestemmelsen er å hindre dobbeltbehandling av saker som behandles tilfredsstillende etter annet lovverk. Tiltakshaver trenger med andre ord ikke søke om tillatelse etter plan- og bygningsloven, selv om tiltaket i utgangspunktet faller inn under

søknadsplikten i § 20-2 første ledd.

Hvilke tiltak som er omfattet av unntaket fremgår av byggesaksforskriften § 4-3, og klager har vist til bestemmelsens bokstav b:

Vannkraftanlegg eller andre tiltak i vassdrag som er gitt konsesjon etter bestemmelser gitt i eller med hjemmel i lov 14. desember 1917 nr. 16 om konsesjon for rettigheter til vannfall mv. (vannfallrettighetsloven), lov 14. desember 1917 nr. 17 om regulering og kraftutbygging i vassdrag (vassdragsreguleringsloven) og lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann (vannressursloven).

Høyesterett har i HR-2022-234-A vurdert hva «tilfredsstillende behandlet etter andre lover» innebærer, jf. pbl. § 20-6. Av avsnitt 44 i dommen går følgende fram:

En vanlig språklig forståelse av dette uttrykket tilsier at et kompetent organ må ha vurdert – behandlet – det konkrete tiltaket ut fra annen lovgivning. Dersom det skulle være tilstrekkelig at annen tilfredsstillende lovgivning simpelthen finnes, ville lovgiveren ha ordlagt seg annerledes, for eksempel slik at tiltaket «er tilfredsstillende behandlet i andre lover». Det er heller ikke naturlig å overlate til tiltakshavere selv å ta stilling til om behandlingen etter annen lovgivning er «tilfredsstillende».

Av veiledning til SAK § 4-3 bokstav b går dette fram:

Vannkraftanlegg og tiltak i vassdrag som har vært underlagt konsesjonsbehandling og er godkjent i medhold av lov av 14. desember 1917 nr. 16 om konsesjon for rettigheter til vannfall mv. (vannfallrettighetsloven), lov av 14. desember nr. 17 om regulering og kraftutbygging i vassdrag (vassdragsreguleringsloven) eller lov av 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann (vannressursloven), er unntatt fra de reglene i pbl. som er angitt innledningsvis i § 4 -3 første ledd.

Bygninger eller bygningstekniske installasjoner i tilknytning til anlegget er unntatt fra byggesaksreglene i pbl. kap. 20-25 i § 4-3 andre ledd bokstav a. For nevnte byggverk gjelder ellers de øvrige krav i bygningslovgivningen så langt de passer.

Statsforvalteren kan ikke se at de utførte arbeider i og ved vassdraget er dokumentert godkjent og omfattet av gitt konsesjon fra 2015. Det fremgår også av saksframlegg til Hovedutvalget at kommunen har hatt kontakt med NVE (teamsmøte) hvor konsesjonen ble drøftet. Det opplyses at NVE ikke kunne se at Todøla Kraftverk AS ble gitt tillatelse til å stenge vannføring fra Langevatnet til Buvatnet. Slik Statsforvalteren forstår det som er gjengitt av kommunen under klagebehandlingen, kan vi ikke se at det aktuelle tiltaket er «tilfredsstillende behandlet etter andre lover» og derfor kan unntas søknadsplikt mm. jf. § 20-6.

Det er også et krav i SAK § 4-3 at tiltaket er i samsvar med plan- og bygningsloven § 1-6 andre ledd:

Iverksetting av tiltak som omfattes av denne lov, kan bare skje dersom de ikke er i strid med lovens bestemmelser med tilhørende forskrifter, kommuneplanens arealdel og reguleringsplan, jf. kapittel 20 om søknadsplikt og tillatelse. Dette gjelder også hvis tiltaket er unntatt fra søknadsplikt etter §§ 20-5 og 20-6

Som det fremgår av redegjørelse og bilder har tiltakshaver foretatt stenging av

vanngjennomstrømning, samt relativt omfattende oppfyllinger. Kommunen har vurdert at tiltaket er i strid bestemmelse om byggeforbud langs vassdrag, og Statsforvalteren tiltrer kommunens vurdering.

NVE har i brev av 21. oktober 2024 bedt om en redegjørelse fra kommunen vedrørende endring av demningen, som NVE har fått inn varsel om. NVE viser til at demningen umuliggjør vandring for ørret mellom Langevatn og elven, og derfor reduserer potensielle oppvekst og gyteområder. NVE ber om en rask avklaring. Videre er det også vist til en utgraving av bekken i vest som NVE også ber om en avklaring på. I epost av 23. oktober 2024 skriver NVE at «slike tiltak er søknadspliktig til fylkeskommunen i henhold til innlandsfiskeoven, og at dersom tiltaket endrer avrenning fra Langevatn betydelig, eller endre laveste vannstand kan dette utløse en konsesjonspliktavurdering fra NVE. Dette støtter opp under vurderingen av at tiltakene ikke er tilfredsstillende behandlet etter andre lover, jf. pbl. § 20-6. Tiltaket anses å være i strid med flere lovverk.

Statsforvalteren finner etter dette at kommunen har hjemmel i pbl. § 32-3 til å pålegge retting/tilbakeføring av det gjeldende tiltaket.

Tvangsmulkt

Ved forhold i strid med bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven, kan plan- og bygningsmyndighetene fastsette tvangsmulkt for å få gjennomført gitte pålegg innen en særskilt angitt frist, jf. pbl. § 32-5. Tvangsmulkt skal forhåndsvarsles, og kan ilegges i samme vedtak som rettingspålegget eller i eget vedtak senere. Statsforvalteren finner at vilkårene for å ilegge tvangsmulkt er oppfylt.

Statsforvalteren bemerker at tvangsmulkt er et virkemiddel som kan brukes av kommunen for å få tiltakshaver til å oppfylle et pålegg om retting eller på andre måter å etterleve bestemmelser i, eller gitt i medhold av plan- og bygningsloven. Forutsetningen for å vedta tvangsmulkt er at det fortsatt foreligger en ikke oppfylt forpliktelse. Tvangsmulkten form og størrelse fastsettes på grunnlag av en konkret vurdering i den enkelte sak. Det kan fastsettes at tvangsmulkten løper så lenge det ulovlige forhold varer, som et engangsbeløp eller som en kombinasjon av løpende mulkt og engangsbeløp, jf. pbl. § 32-5.

I denne saken er det ilagt tvangsmulkt med kr 1000,- pr dag, og Statsforvalteren har ikke merknader til tvangsmulkten størrelse.

Konklusjon

Statsforvalteren opprettholder kommunens vedtak av 6. desember 2024 om pålegg om retting av tiltak på gnr. 77 bnr. 9, samt ilagt tvangsmulkt. Klagen har ikke ført frem.

Vedtaket er endelig. Dere kan ikke klage på vedtaket, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Med hilsen

Odd Meldal
seksjonssjef
Juridisk avdeling

Ann-Kristin Ødegaard
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

ADVOKAT SIGURD K. BERG
BUVASSTØLAN STI- OG
LØYPELAG
Kjell Gullingsrud
Sverre Gunnar Lie
Hanne Bredde Vig

Sentrumsvegen 24
c/o Ola Toftdahl Nedre Bergasidevegen
454
Liagardan 155
Brekkebråten 10
Heiaterassen 2 C

3539	FLÅ
3550	GOL
3540	Nesbyen
3540	Nesbyen
3018	Drammen